

ГОЛОС ЛЕСІ УКРАЇНКИ У “ПОСТ-ОПЕРІ”

Гайдамачук О.В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Завдяки НТР XIX ст. голос Лесі Українки зберігся в архівних записах. Сучасні технології і хист творчого колективу формації Nova Opera на чолі з Владом Троїцьким вивели цей голос на оперну сцену.

Прем'єра “[Re: post-опери “ЛЕ”](#)” відбулася на 150-річний ювілей Лесі Українки 25 лютого 2021 р. в атріумі Українського дому у Києві. Онлайн-глядачі могли відвідати 54-хвилинну прем'єру на Youtube, де вона відтоді наявна у відкритому доступі. Режисер Влад Троїцький в естетиці мінімалізму запропонував своє еклектичне враження від особистості Лесі. Онлайн-глядачам була надана можливість синхронно коментувати в чаті, тобто вони здобули право «німого голосу» (через письмо). Самій Лесі також дали слово: «ефект її присутності» підживлювали архівні записи її голосу і панорамні відеопроєкції писаних її рукою рядків.

Еклектичною є і музика: аллюзії на поп-музику С. Вілка, А. Мерхель і Я. Шлябанська синкретично поєднали з домішками сучасної академічної музики, голосу Лесі й електроніки. Композицію виконують два сопрано два баритони, в інструментальних партіях звучать віолончель, перкусія, кобза, ситар, колісна ліра, синтезатор, флейта і звукові спецефекти Live-електроніки, химерно поєднуючи етнічну й академічну традицію з сучасністю.

Таке експериментальне графо-фонічне «дослідження» слова Українки (схоже на шаманське викликання її духу) актуалізує увагу до її творчості. Плакатно-провокаційною і рекламно-спонукальною є вже сама назва опери, оскільки закликає її «репостити» в соціальних мережах. З цим сподіванням на резонанс опера «само-ідентифікується» як «репост», бо її лібрето «колажно» зібране з фрагментів віршів Лесі. За умовчанням вона – співавторка, словом якої бавляться на сцені. Звучить не тільки українська, а ще й англійська і німецька мови, хоча музика домінує над словом. Крім того, у назві є “post”, яке підкреслює дистанціювання від класичної опери, а також її ігрове заперечення. Сюжету як такого немає. Постановка сплетена з мікросцен, в яких «співаною поезією» навіюють різні душевні стани ювілярки у діапазоні від ліричного до просвітницького і бунтівного. Нарешті «ЛЕ» у назві насамперед натякає на залюблену у життя Лесю. Але оскільки для прем'єри обрано простір Українського дому, який раніше функціонував як музей Леніна, то це «ЛЕ» покликане детонувати дух радянщини в цьому закладі. За задумом, опера має поставити під питання зашкарублі стереотипи і пробудити жваву цікавість до вічно живого голосу Лесі Українки.